

Region Jämtland Härjedalens risk- och sårbarhetsanalys

Beslutad 2023-05-30—31 § 85, av: Regionstyrelsen

Sammanfattning/bakgrund

Enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska Region Jämtland Härjedalen genom risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) minska sårbarheter i verksamheten och öka förmågan att hantera kriser i fredstid samt skapa grundläggande förmåga till civilt försvar.

Enligt MSBFS 2015:4 ska analysen redovisas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Socialstyrelsen, med kopia till Länsstyrelsen före sista oktober i samband med ny mandatperiod.

Risk- och sårbarhetsanalysen är en kontinuerlig arbetsprocess som följer mandatperioderna. Utifrån identifierade risker, som bedöms kunna leda till så omfattande konsekvenser för Regionens verksamhet att de resulterar i en extraordinär händelse, har ett antal analyser genomförts. Risk- och sårbarhetsanalysen 2019–2022 är en sammanställning av detta arbete. Exempel på tidigare genomförda analyser är stor brand på sjukhuset, masskadehändelse och oväder. Analyserna har resulterat i ett antal åtgärdsförslag som genomförts och pågår.

Exempel på åtgärder är arbetet med robusta hälsocentraler, reservvatten på Östersunds sjukhus, åtgärder för extremväder (klimatförändringar). I analyserna kartläggs egen samhällsviktig verksamhet, beroenden Regionen har till andra aktörer samt behovet av samverkan med dessa. Kartläggning sker också av sårbarheter och brister. Dessa redovisas på en övergripande nivå och det handlar exempelvis om brister i tekniska system och kontinuitetshantering.

I risk- och sårbarhetsanalysen beskrivs även inriktning avseende planerat arbete under kommande mandatperiod som har inriktning mot så kallad gråzonsproblematik. I det arbetet ingår att göra en bedömning avseende regionens förmåga att hantera en avsiktligt utförd handling för att döda och skada människor. Här kommer både pågående dödligt våld (s.k. PDV) samt det efterföljande arbetet, inklusive överförd hotbild mot sjukvården att beaktas.

Region Jämtland Härjedalens risk- och sårbarhetsanalys
Dnr RS/216/2023

Handläggare
Göran Zackrisson
Krisberedskap, säkerhet och miljö

Region Jämtland Härjedalen
Box 654, 831 27 Östersund
www.regionjh.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING/BAKGRUND	1
1 BESKRIVNING AV REGIONEN OCH DESS ANSVARSOMRÅDE	4
2 BESKRIVNING AV ARBETSPROCESS OCH METOD	4
3 IDENTIFIERAD SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET INOM REGIONENS ANSVAROMRÅDE	5
4 IDENTIFIERADE KRITISKA BEROENDEN FÖR REGIONENS SAMHÄLLSVIKTIGA VERKSAMHET	6
5 IDENTIFIERADE OCH ANALYSERADE RISKER FÖR REGIONENS ANSVAROMRÅDE	7
6 BEDÖMNING AV REGIONENS GENERELLA KRISBEREDSKAP ENLIGT INDIKATORER SOM FRAMGÅR AV BILAGA.....	8
7 BESKRIVNING AV IDENTIFIERADE SÅRBARHETER OCH BRISTER I KRISBEREDSKAP INOM REGIONEN OCH DESS ANSVARSOMRÅDE	8
7.1 Brister i tekniska system.....	8
7.2 Brister i kontinuitetsplanering	8
7.3 Brister i information	8
7.4 Brister i utbildning, träning, övning och information.....	8
7.5 Brister i samverkan och ledning	9
7.6 Brister avseende resurser	9
7.7 Lokaler.....	9
8 BEHOV AV ÅTGÄRDER MED ANLEDNING AV RISK- OCH SÅRBARHETSANALYSENS RESULTAT	9
Brister i tekniska system	10
Brister i kontinuitetsplanering.....	10
Brister i information och kommunikation	11
Brister i utbildning, träning, övning och information	11
Brister i samverkan och ledning.....	11

Brister avseende resurser	12
Brister avseende lokaler/anläggningar	12
Ej ännu beslutade eller prioriterade åtgärder	13

1 Beskrivning av regionen och dess ansvarsområde

Jämtlands län är Sveriges till ytan näst största landskap med en befolkning på cirka 130 000 personer och landskapet är ett av de landskap i landet med flest antal boende på landsbygden. Östersund är huvudort och enda stad i länet. I Östersund finns länets enda sjukhus med specialistvård. Länet består av 8 kommuner, och Östersunds kommun är befolkningsmässigt den största med cirka 60 000 boende. Övriga kommuner har en befolkning på ca 7 000 till 15 000 invånare.

Region Jämtland Härjedalen har endast ett sjukhus för specialistvård i länet. Avstånden till andra sjukhus är långa och transportresurserna i länet är begränsade.

2 Beskrivning av arbetsprocess och metod

Arbete med risk- och sårbarhetsanalyser har pågått sedan 2007. Hittills har 12 st scenariobaserade risk- och sårbarhetsanalyser genomförts med olika inriktning. Utöver detta har det genomförts flera förmågeanalyser i länsstyrelsens regi. Dessa har behandlat störningar i GPS system, skyfall, dammbrott, isstorm och radioaktivt nedfall.

Förutom de scenariobaserade analyserna tas erfarenheter och lärdomar från inträffade händelser och övningar in i arbetet med RSA. Det omfattar händelser som skett i Regionen men också nationellt och internationellt.

De åtgärdsförslag som framkommer värderas och prioriteras bland annat utifrån bedömd effekt och kostnad. Arbetet med RSA och prioriterade åtgärdsförslag stäms kontinuerligt av i forumet Regionalt säkerhetsråd och förankras även till regionledningen samt vid krisledningsnämndens regelbundna möten.

Som verktyg för de scenariobaserade analyserna används Ibero (Instrument för beredskapsvärdering av områdesansvar). Verkyget är utvecklat för att stödja områdesansvariga aktörer när de ska analysera förmågan att motstå och hantera händelser med stora konsekvenser för samhällsfunktionerna eller medborgarna.

En analysgrupp består av företrädare från olika berörda verksamheter med olika perspektiv på valt scenario. Förmågan att motstå och hantera en händelse bedöms utifrån olika uppgifter som ska utföras. Under analystillfällena har verksamheter som ej medverkat vid analystillfället men som under analys bedömts viktiga för hanteringen noterats och företrädare från den verksamheten har senare intervjuats.

Efter ett antal utförda analyser genomförs en så kallad syntes. I syntesen tillförs en analytisk dimension genom att söka mönster, ställa frågor kring och dra slutsatser av den information man samlat in. När man har analyserat ett antal olika händelser kan man till exempel dra slutsatser om det finns några funktioner eller andra aktörer som är särskilt viktiga för den egna förmågan att hantera kriser överlag eller vilka händelser som kan ge upphov till särskilt svåra konsekvenser.

Vid varje genomförd analys har vissa avgränsningar gjorts för att analysgruppen inte ska bli för stor. Alla verksamheter har ej bedömts vid varje analys då samtliga scenarios inte påverkat alla verksamheter geografiskt och/eller verksamhetsmässigt. Prioritering av de verksamheter som bedömts viktiga utifrån valt scenario har då gjorts. Valt scenario gör att verksamheter som i vissa analyser är samhällsviktiga får mindre betydelse i andra analyser.

3 Identifierad samhällsviktig verksamhet inom regionens ansvarsområde

Identifierad samhällsviktig verksamhet
Krisledningsorganisationerna Tjänsteman i beredskap, Särskild sjukvårdsledning på regional och lokal nivå samt Krisledningsnämnd som utgör ledningsorganisation vid extraordinär händelse. I krisledningsorganisationen ingår också PKL (Psykologisk/psykiatrisk katastrofledning) som ansvarar för det omedelbara psykiska och sociala omhändertagande av en person i kris samt efterföljande insatser.
Enheter inom akutsjukvården Helikopter, Akutmottagning, Intensivvårdsavdelning och Centraloperation. Akutområdet bedriver verksamhet dygnet runt alla dagar och har ansvar för omhändertagande av svårt skadade, på skadeplats och initialt på sjukhuset.
Enheter inom medicinsk diagnostik och teknik Laboratiemedicin, blodcentral och Röntgen bedriver dygnet runt verksamhet och är en kritisk stödfunktion till akutsjukvården. Även Medicintekniska avdelningen är en kritisk servicefunktion.
Vårdavdelningar med dygnet runt vård Samtliga enheter som har vårdplatser på Östersunds sjukhus inom kirurgi, medicin, ortopedi, infektion, barn och prematur samt förlossning.
Nära vård Ambulansverksamhet Primärvård är generellt klassad som samhällsviktig verksamhet utifrån perspektivet att det endast finns ett sjukhus i länet. Primärvården ska inom varje kommun kunna bidra med att sända ut sjukvårdsgrupper, ta emot lättare skadade vid särskilda eller extraordinära händelser samt kunna upprätta lokal särskild sjukvårdsledning. Det betyder inte att varje enhet inom primärvården är samhällsviktig. Ett antal hälsocentraler är utpekade att bli mer robusta och ett arbete pågår kring detta.

1177 Vårdguiden ingår i primärvården och är den verksamheten som tidigt kan upptäcka en påbörjad händelse t.ex. smitta.
<p>IT, telefoni och Rakel</p> <p>Intern/extern kommunikation är avgörande för funktionalitet i verksamheterna och för krisledningsorganisationen. Driftsorganisation för IT och telefoni drivs ej i egen regi och listas därför som kritiskt beroende. Rakelsystemet har införts i regionen och är en viktig del i krisledning och kommunikation såväl internt som externt. Rakel förvaltas i egen regi med stöd av produktleverantören, MSB och SOS Alarm.</p>
<p>Reservkraftsanläggningar</p> <p>Finns på ett begränsat antal platser och kan komma att utökas.</p>
<p>Servicefunktioner</p> <p>Fastighets- och driftjour Anpassade lokaler att bedriva verksamhet Transportverksamheten av utrustning, laboratorieprover med mera Matproduktion Vatten- el-, värmeförsörjning Försörjningssystem medicinska gaser</p>
<p>Smittskydd och smittskyddsläkare</p> <p>Smittskyddsläkaren är en myndighet och en samhällsfunktion med samlat ansvar för smittskyddsarbetet inom det län hen verkar. Ansvaret omfattas t ex av att följa smittskyddsläget, planera och leda smittskyddet. Arbetet organiseras inom regionens smittskyddsmyndighet. Smittskyddet ansvarar för Regionens epidemiberedskap.</p>
<p>Länsutveckling</p> <p>Näringslivsstöd (pandemi)</p>
<p>Länstrafiken</p> <p>Regionen utgör kollektivtrafikmyndighet. Delar av kollektivtrafik, som hittills bedömt samhällsviktigt är sjukresor och skolskjutsar. För övrigt är det inte fastställt huruvida hela kollektivtrafiken ska anses vara samhällsviktig verksamhet.</p>

4 Identifierade kritiska beroenden för regionens samhällsviktiga verksamhet

Identifierade kritiska beroenden
Elkraft
Värme, vatten, sanitet (främst funktionsvatten för sjukhuset)
Sjukvårdsmateriel (förbrukningsvaror)
Medicinska gaser
Livsmedel
Läkemedel
Drivmedel

Drift av regionens telefonväxel för bl.a. alarmering och information
Drift av regionens IT drift
Privata vårdgivare
Validering av materiel (pandemi)
Blodprodukter
Ledningsfunktioner
Trossamfund
Kompetens
Reservdelar
Sjukresor
Upphandlingsavtal

5 Identifierade och analyserade risker för regionens ansvarsområde

Identifierade och analyserade risker
Vägtrafikolyckor
Järnvägs- och flygolyckor
Sjöolyckor
Bränder och explosioner
Transporter och hantering av farliga produkter (kemiska, biologiska, toxiska)
Smittspridning genom epidemier eller sabotage
Smittat/förorenat dricksvatten
Utebliven vattenförsörjning till sjukhuset
Olyckor med radioaktiva och klyvningsbara ämnen
Klimatförändringar/extremväder med naturhändelser, storm, höga flöden, dammbrott, ras och skred m.m
Publika evenemang
Interna/externa nödlägen som el-, värme-, vatten-, IT- och telefoniavbrott
Antagonistiska handlingar
Ökande cyberhot
Dålig ekonomi
Minskad demokrati internationellt och nationellt (politikerförakt m.m.)
Uranbrytning i länet
Medlemskap i NATO
Lågt förtroende varumärke
Brist på kompetens
Elbrist
Krig

6 Bedömning av regionens generella krisberedskap enligt indikatorer som framgår av bilaga

Se bilaga 1.

7 Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom regionen och dess ansvarsområde

7.1 Brister i tekniska system

- Reservkraft till flertalet hälsocentraler
- Reservvatten Östersunds sjukhus
- System för smittspårning
- System för lagerhållning

7.2 Brister i kontinuitetsplanering

- Reservrutiner för flera samhällsviktiga verksamheter vid bortfall av kritiska system
- Beslut om prioriteringar kring vilka verksamheter som ska bedömas mest viktiga (samhällsviktig verksamhet)
- Analys av beroendekedjor
- Åtgärdkalendrar/checklistor för fastighetsdrift vid nedstängning av fastigheter

7.3 Brister i information

- Möjligheten att rikta information till vissa externa målgrupper
- Mängden daglig information kan medföra att viktig information missas
- Att motstå och hantera informationspåverkan

7.4 Brister i utbildning, träning, övning och information

- Hantering av farliga ämnen (CBRNE)
- Inlarmning utan mobiltelefoni (ex på grund av överbelastning i mobilnät)
- För få utbildningsmöjligheter för anställda
- Kunskap kring lagstiftning (särskilt kring civilt- och totalförvar)
- Kunskap i välfärdsbrottslighet

7.5 Brister i samverkan och ledning

- Gränsräddningsproblematik , svensk lagstiftning ger inte norsk ambulanspersonal möjlighet att utföra vårdinsatser i Sverige
- Avsaknad av riskhanteringsprocess

7.6 Brister avseende resurser

- Alternativa vårdplatser för specialistvård
- Transportresurser vid särskild händelse
- Resurs/kompetens för arbete med klimatanpassning inom regionen
- Ett sjukhus i länet
- Läkemedel (vissa)
- Personalresurser
- Sjukvårdsmateriel och skyddsutrustning

7.7 Lokaler

- Isolering smitta
- Delgivning säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter
- Skyddade vårdlokaler vid överförd hotbild
- Lokaler för lagerhållning

8 Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat

Risk/Sårbarhet	Åtgärd
<i>Samtliga beslutade åtgärder är prioriterade</i>	<i>Vissa åtgärder passar in på flera risker/sårbarheter</i>

<p>Brister i tekniska system</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reservkraft till flertalet hälsocentraler • Reservvatten Östersunds sjukhus • System för smittspårning • System för lagerhållning 	<p>Arbete med robusta hälsocentraler (pågår)</p> <p>Inventering av egna lokaler och driften av dessa</p> <p>Styrel (pågår) Medverkan i kommunernas arbete.</p> <p>Arbete med reservvatten Östersunds sjukhus pågår.</p> <p>Utreda om gemensamt system för smittspårning.</p> <p>Arbete med helhetssyn lagerhållning pågår (logistik)</p>
<p>Brister i kontinuitetsplanering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reservrutiner för flera samhällsviktiga verksamheter vid bortfall av kritiska system • Beslut om prioriteringar kring vilka verksamheter som ska bedömas mest viktiga (samhällsviktig verksamhet) • Kunskap kring beroendekedjor • Åtgärdkalendrar/checklistor för fastighetsdrift vid nedstängning av fastigheter 	<p>Kontinuitetsplanering (pågår)</p> <p>Framtagande av reservrutiner vid bortfall av viktiga försörjningssystem, så som tekniska försörjningssystem och IT-system.</p> <p>Översyn kontinuitetshantering.</p>

<p>Brister i information och kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Möjligheten att rikta information till vissa externa målgrupper • Mängden daglig information kan medföra att viktig information missas 	<p>System för snabb intern information har införts</p> <p>Arbete med risk- och kriskommunikation pågår.</p> <p>Resurser från kommunikationsavdelningen tillförs enheten för krisberedskap.</p> <p>Framtagande av rutiner och hjälpmedel för att analysera och bemöta otillbörlig informationspåverkan.</p>
<p>Brister i utbildning, träning, övning och information</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hantering av farliga ämnen (CBRNE) • Inlarmning utan mobiltelefoni (ex på grund av överbelastning i mobilnät) • För få utbildningsmöjligheter för anställda • Kunskap kring lagstiftning och överenskommelser (särskilt kring civilt- och totalförsvaret) • Kunskap i välfärdsbrottslighet 	<p>Utbildning, träning och övning CBRNE</p> <p>Alternativ till mobiltelefoni vid inlarmning,</p> <p>Nyttja kompetensportalen i högre utsträckning.</p> <p>Utbilda i juridiska frågor.</p> <p>Utbilda i välfärdsbrottslighet.</p>
<p>Brister i samverkan och ledning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gränsräddningsproblematik, svensk lagstiftning ger inte norsk ambulanspersonal möjlighet att utföra vårdinsatser i Sverige • Avsaknad av riskhanteringsprocess • Avsaknad av policy och interna styrande dokument 	<p>Bristen berör inte bara Region Jämtland Härjedalen utan ytterligare 5 regioner. SKR bistår dessa regioner att driva frågan på nationell nivå.</p> <p>Arbete med riskhanteringsprocess pågår.</p>

<p>Brister avseende resurser</p> <ul style="list-style-type: none">• Alternativa vårdplatser för specialistvård• Transportresurser vid särskild händelse• Resurs/kompetens för arbete med klimatanpassning inom regionen• Ett sjukhus i länet• Läkemedel (vissa)• Personalresurser• Sjukvårdsmateriel och skyddsutrustning	<p>Utökad lagerhållning avseende läkemedel, skyddsutrustning och materiel pågår.</p> <p>Omfördela personalresurser vid behov.</p> <p>Utvecklar organisationen för kris och krig avseende bemanning.</p>
<p>Brister avseende lokaler/anläggningar</p> <ul style="list-style-type: none">• Isolering smitta• Delgivning säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter• Skyddade vårdlokaler vid överförd hotbild• Lokaler för lagerhållning	<p>Arbete pågår avseende alternativa vårdlokaler vid överförd hotbild samt delgivning säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.</p> <p>Arbete pågår avseende försörjningsberedskap och lagerhållning.</p>

Ej ännu beslutade eller prioriterade åtgärder	<p>Klimatförändringar</p> <p>Åtgärder efter genomförda analyser ska prioriteras inom ramen för Regionala säkerhetsrådet och därefter beslutas i den instans som bedöms lämplig utifrån kalkylerade kostnader. Exempel på åtgärder ur genomförd analys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad konsekvensanalys • Utveckla checklistor för TiB för bättre beslutsstöd inför väderrelaterade hot • Uthållighet för verksamhet och särskild sjukvårdsledning behöver prövas • Särskild planering för vissa patientkategorier • Arbete med teknisk fastighetsdrift behöver prioriteras • Fortsätta arbetet med s.k. robusta hälsocentraler • Strategisk kommunikation med patienter och befolkning om risker • Kontinuitetsplaner och checklistor för främst den samhällsviktiga verksamheten behöver tas fram och övas • Resurs/kompetens för arbete med klimatanpassning inom regionen
Säkerhetsskydd	<p>Säkerhetshöjande åtgärder efter genomförd och beslutad säkerhetsskyddsanalys pågår. Här ingår ett flertal åtgärder som även kommer att höja regionens förmåga inom krisberedskapsområdet. Exempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SCADA-projekt för att öka säkerheten i de IT-system som är kritiska för sjukhusets drift. • Generell utbildning för all personal, samt specialistutbildningar för nyckelfunktioner

	<ul style="list-style-type: none">• Fortsatt arbete med säkerhetsskyddsavtal
--	--